

**MEZNÍ A DEGRADAČNÍ PROCESY MAGNETOREOLOGICKÝCH
TLUMIČŮ ODPRUŽENÍ**

Ing. Jakub Roupec

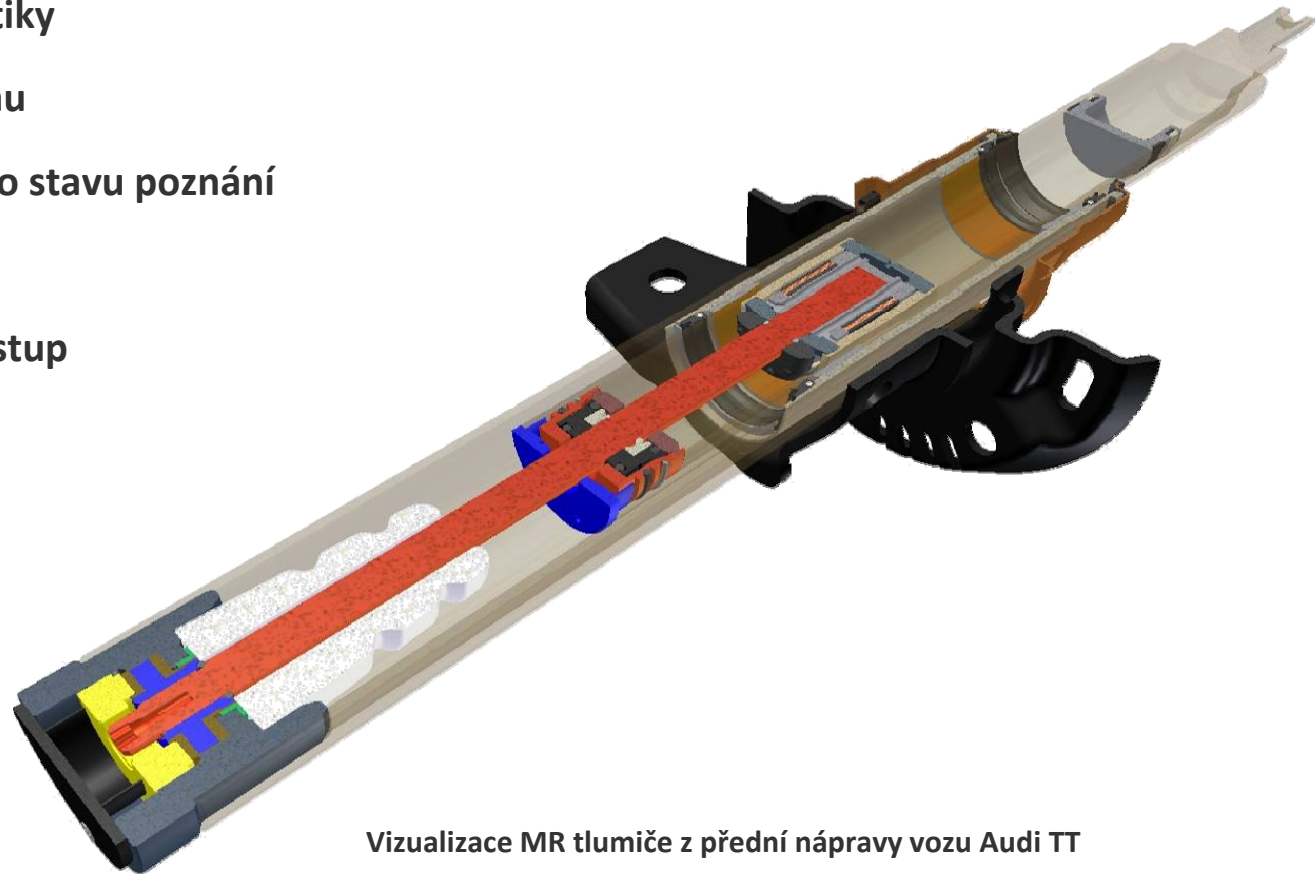
**ústav
konstruování**

Školitel: Doc. Ing. Ivan Mazůrek, CSc.

Obhajoba disertační práce

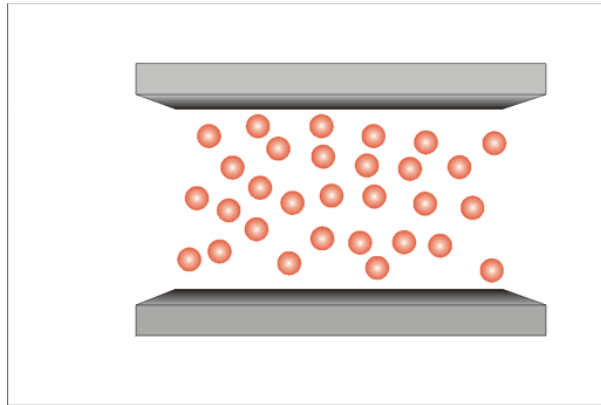
23. listopad 2011, FSI VUT v Brně, Česká republika

- úvod do problematiky
- formulace problému
- přehled současného stavu poznání
- cíl disertační práce
- experimentální přístup
- výsledky
- závěr
- publikace
- projekty

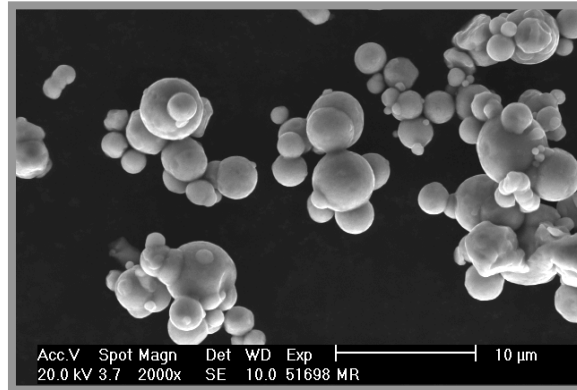

Vizualizace MR tlumiče z přední nápravy vozu Audi TT

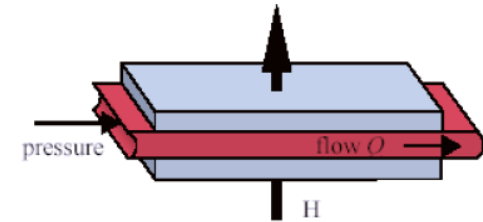
Úvod do problematiky – MR kapalina

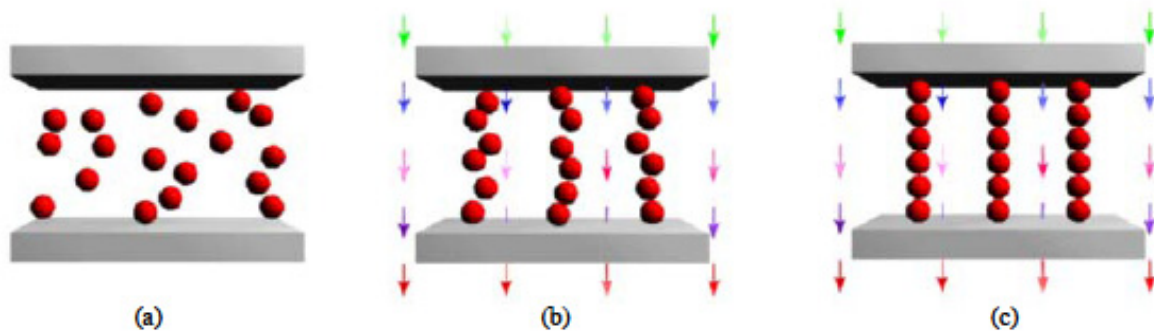
MR efekt

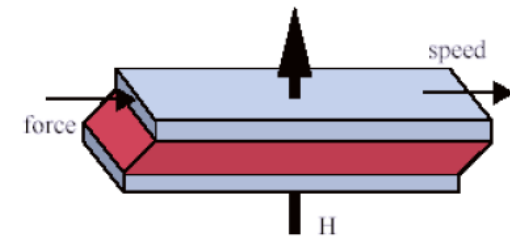
snímek Fe-částic z elektronového mikroskopu
(2 000x zvětšeno)

Axiální tlakové proudění
(ventilový mód)

Jeong-Hoi Koo (2003)

Tangenciální beztlakové proudění
(smykový mód)

Úvod do problematiky – aplikace MR kapaliny

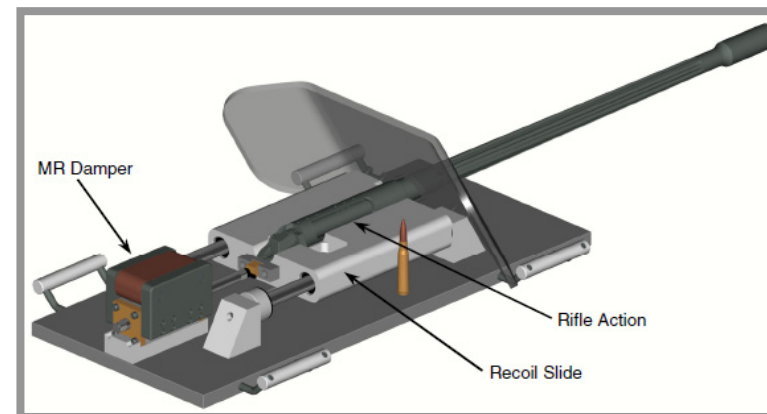
Magnetic Ride – tlumič
Corvette C5 [1]

Detail MR ventilu [1]

Tlumení protězy [2]

Tlumení zpětného rázu děla [2]

- 2002 – General Motors (Escalade, Corvette, ...)
- 2006 – Audi (TT a R8)
- 2007 – BMW
- 2010 – Porsche (GT2 a GT3)
- 2011 – Honda (Acura)

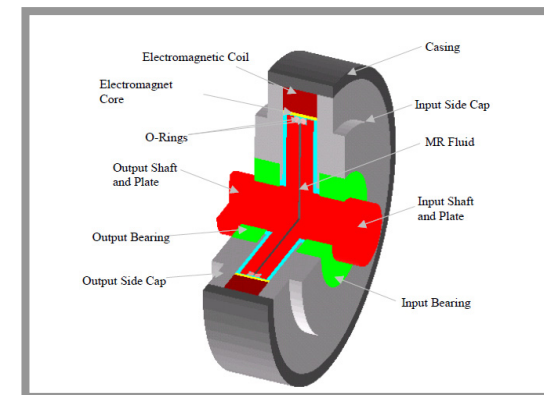
[1] Halverson, H. (2002)

[2] Poynor, J. (2001)

[3] <http://www.lord.com> (cit. 2011)

Tlumení sedadla nákladního vozu [3]

MR spojka [2]

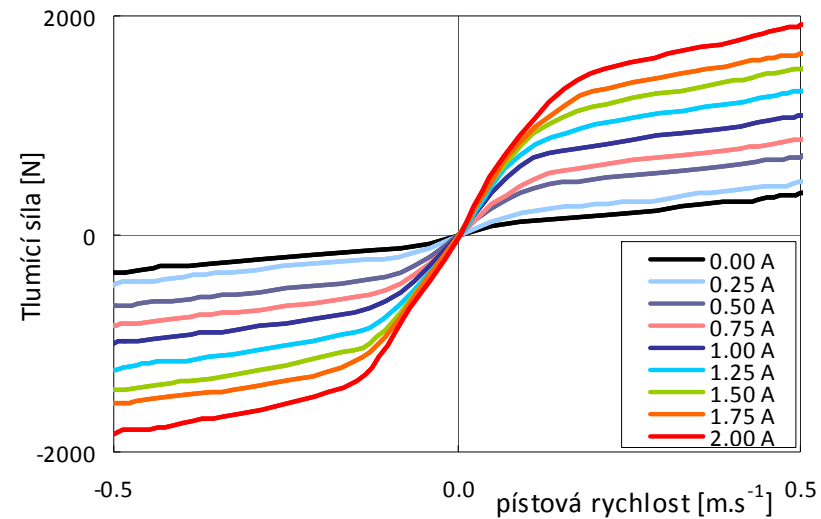
Úvod do problematiky – aplikace MR kapaliny

Magnetic Ride – tlumič
Corvette C5 [1]

Detail MR ventilu [1]

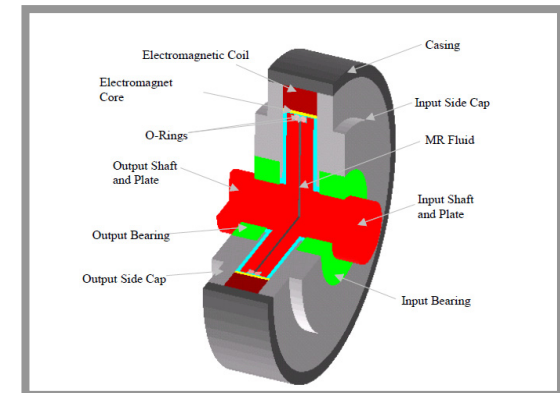
F-v charakteristika MR tlumiče z přední nápravy Audi TT

- 2002 – General Motors (Escalade, Corvette, ...)
- 2006 – Audi (TT a R8)
- 2007 – BMW
- 2010 – Porsche (GT2 a GT3)
- 2011 – Honda (Acura)

- [1] Halverson, H. (2002)
[2] Poynor, J. (2001)
[3] <http://www.lord.com> (cit. 2011)

Tlumení sedadla nákladního vozu [3]

MR spojka [2]

Formulace problému

- popis Neneutonského chování MR kapaliny

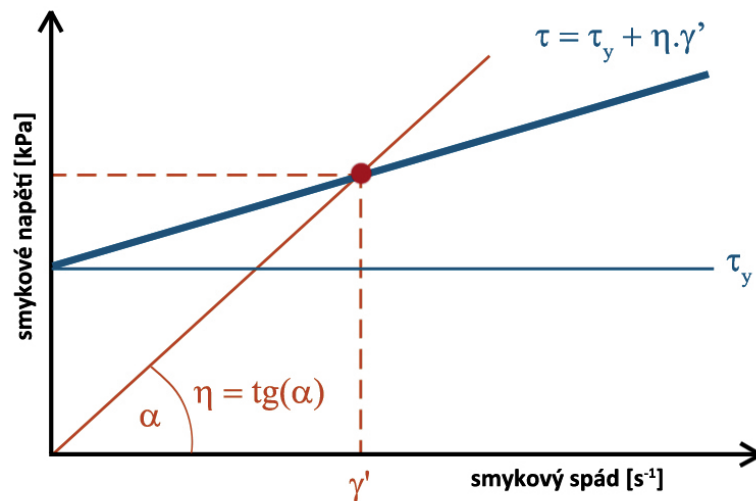
- zdánlivá viskozita $\tau = \eta \frac{du}{dx}$

- reologická stavová rovnice (Binghamův model) – matematický popis

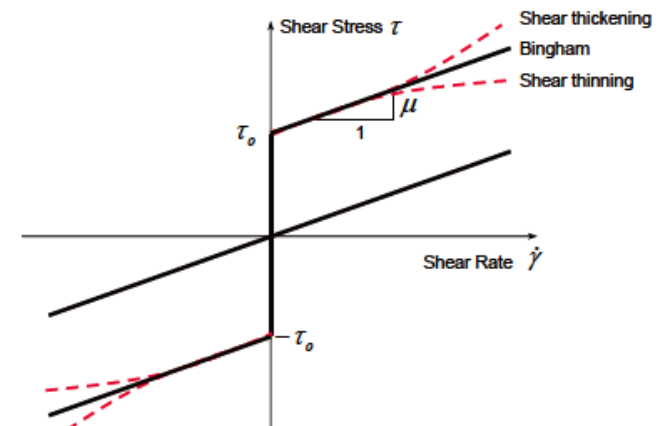
- změna parametrů stavové rovnice během dlouhodobého zatěžování

$$\tau = \pm \tau_0 + \eta \cdot \dot{\gamma}'$$

mez kluzu   viskozita

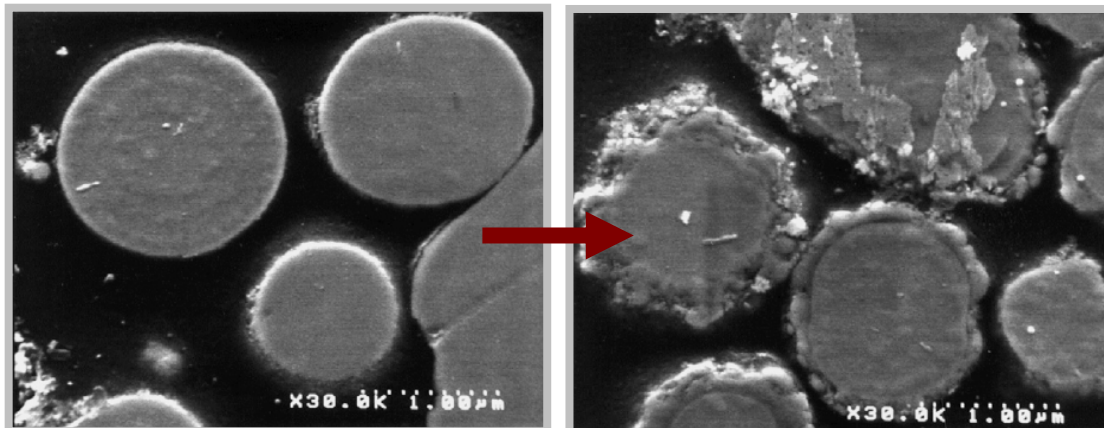
zdánlivá viskozita není v případě Neneutonské kapaliny materiálová konstanta

Goncalves, Fernando D. (2005)

Přehled současného stavu poznání – provozní houstnutí

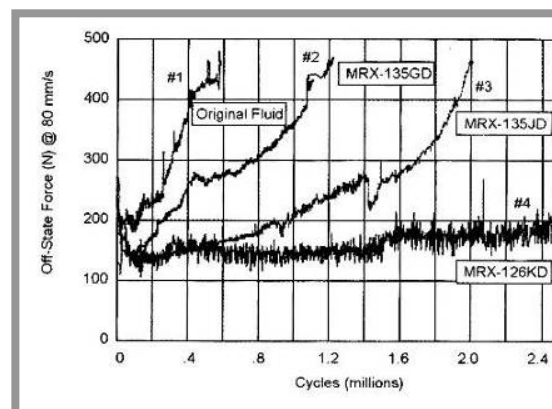
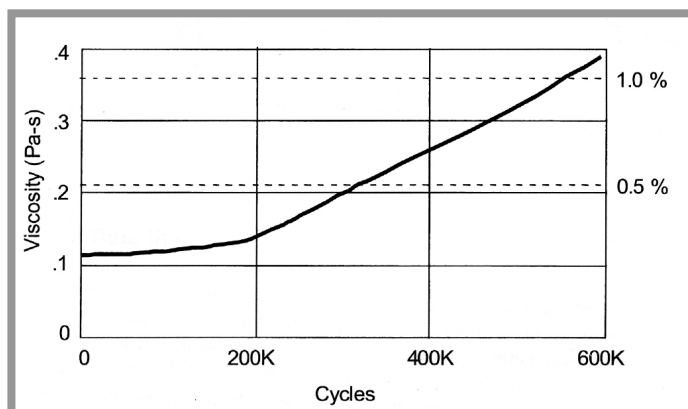
- „In-Use-Thickening“
- průvodní jev – oxidace
- nárůst konzistence v „off-state“
- vliv teploty ??
- vliv smykového spádu ??

ULICNY, J.C. et al. Magnetorheological fluid durability test – Iron analysis. *Material Science and Engineering*, June 2006, vol. 443, no. 1-2, p. 16-24

popis pomocí zdánlivé viskozity => popis chování pouze v jednom bodě tokové křivky

Carlson, J. D. Critical factors for MR fluids in vehicle systems, *International Journal of Vehicle Design*, 2003

Přehled současného stavu poznání – degradace MR efektu

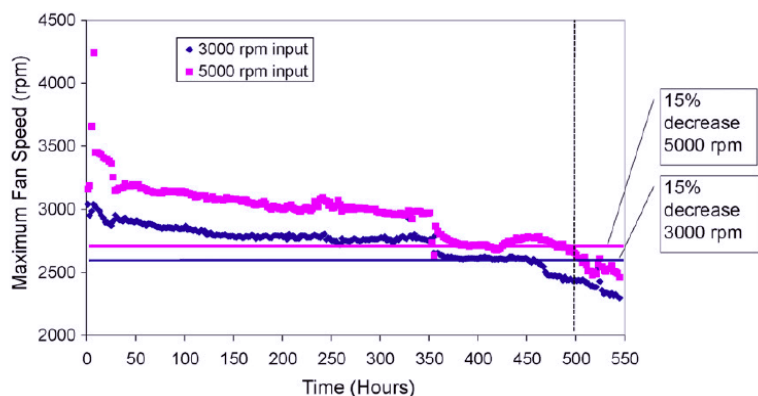
- průvodní jev - oxidace
- nižší magnetické nasycení částic
- vyšší magnetická remanence

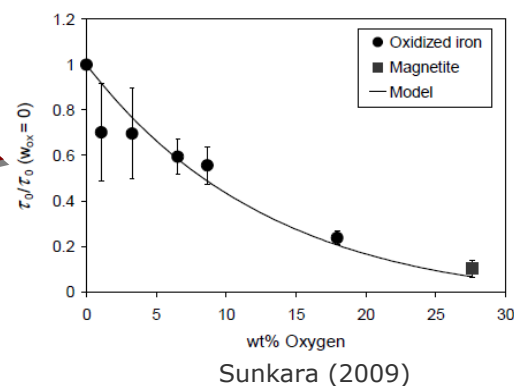
pokles meze kluzu v aktivovaném stavu

smykový mód (MR spojka)

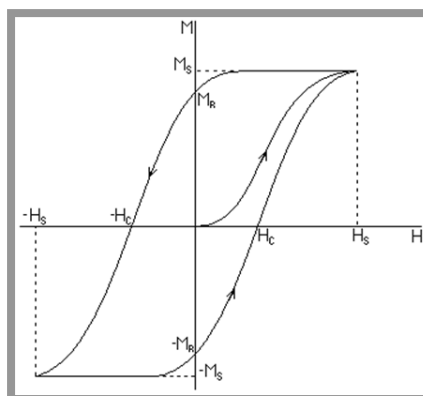
Ulicny, J. (2006)

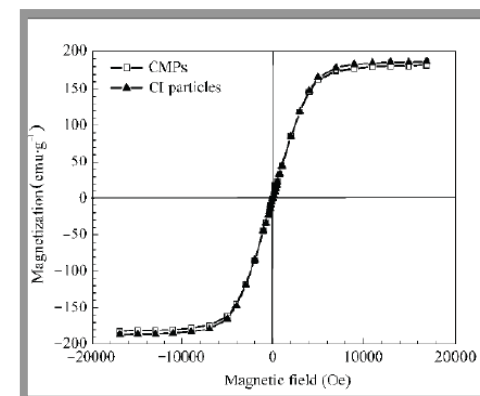
Sunkara (2009)

Sample	$M_s / (\text{emu} \cdot \text{g}^{-1})$	$\Delta M_s / M_s H_c / \text{Oe}$	$\Delta H_c / H_c$	$M_r / (\text{emu} \cdot \text{g}^{-1})$	$\Delta M_r / M_r$
CI particles	186.6	4.07	0.1871		
B'	175.6	-5.9%	9.12 +124.1%	0.5670	+203.0%

CHENG Hai-Bin (2008)

Ilustrační hysterézní křivka

Reálná hysterézní křivka
CHENG Hai-Bin (2008)

pro predikci poklesu meze kluzu je nutné stanovit míru oxidace v průběhu zatěžování

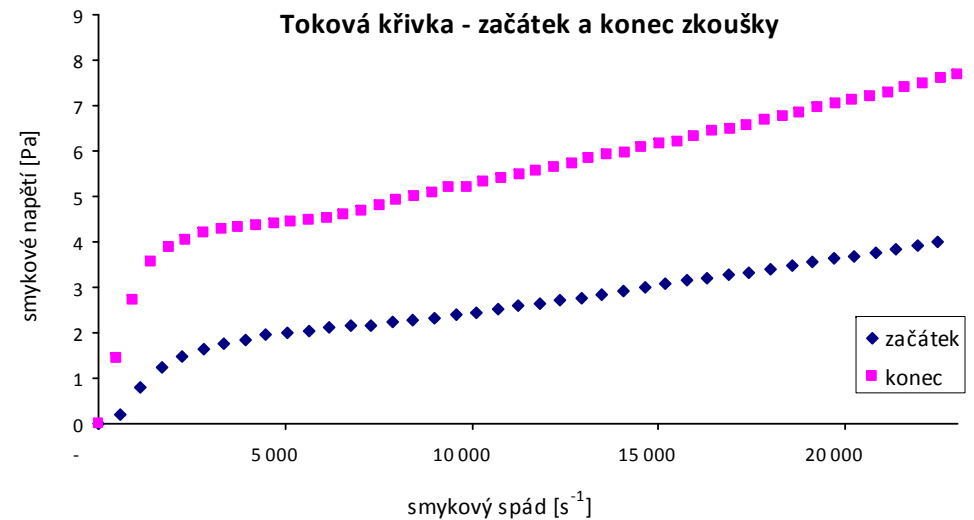
Cíl disertační práce

Analýza změny chování MR kapaliny ve vysokých smykových rychlostech v průběhu dlouhodobého zatěžování a sledování vlivu teploty na toto chování

- v neaktivovaném stavu (provozní houstnutí)
- v aktivovaném stavu (MR efekt)

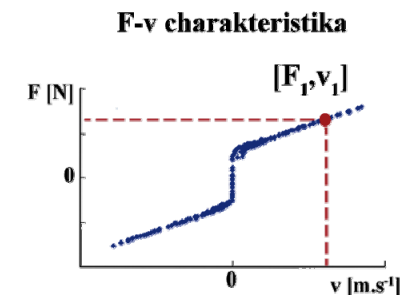
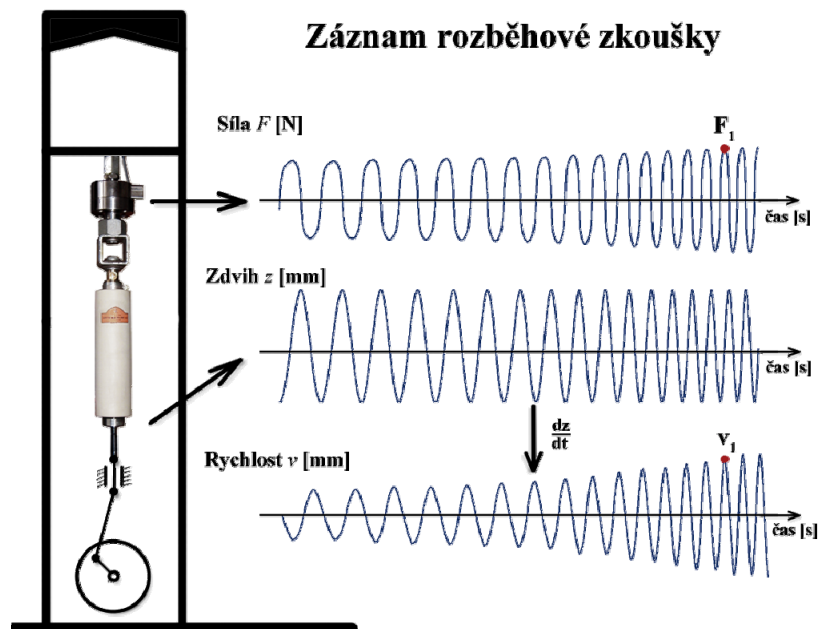
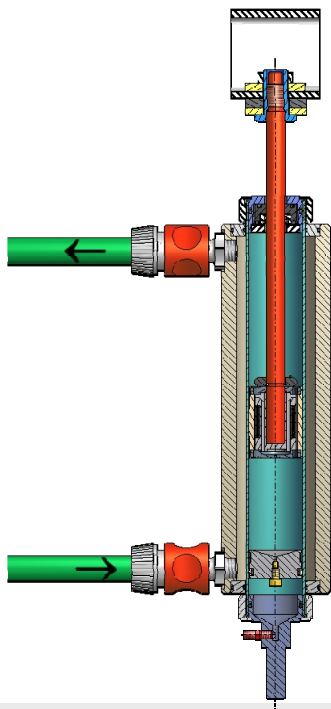
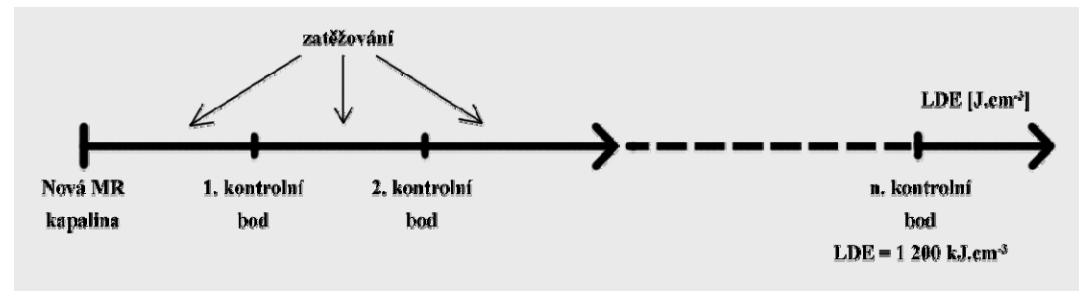
MR kapalina před a po dlouhodobém zatěžování

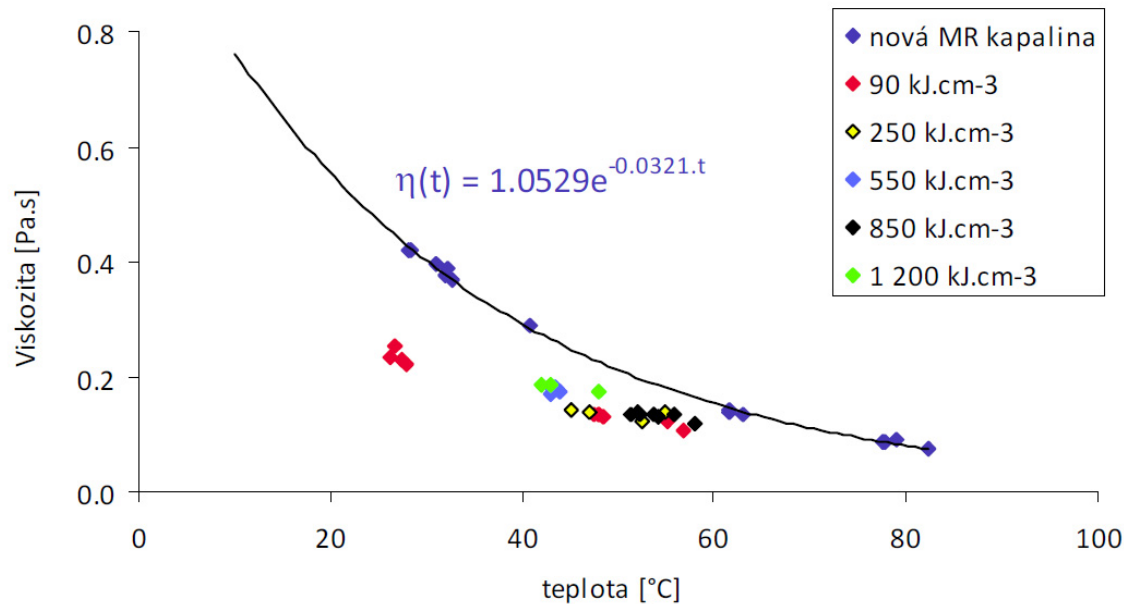
Experimentální přístup

Metody:

- konverze F - v charakteristiky na tokovou křivku
  - $F \rightarrow \tau$
  - $v \rightarrow \dot{\gamma}$
- popis tokové křivky pomocí Binghamského modelu
  - viskozita η
  - mez kluzu τ_y

Výsledky – neaktivovaný stav - viskozita

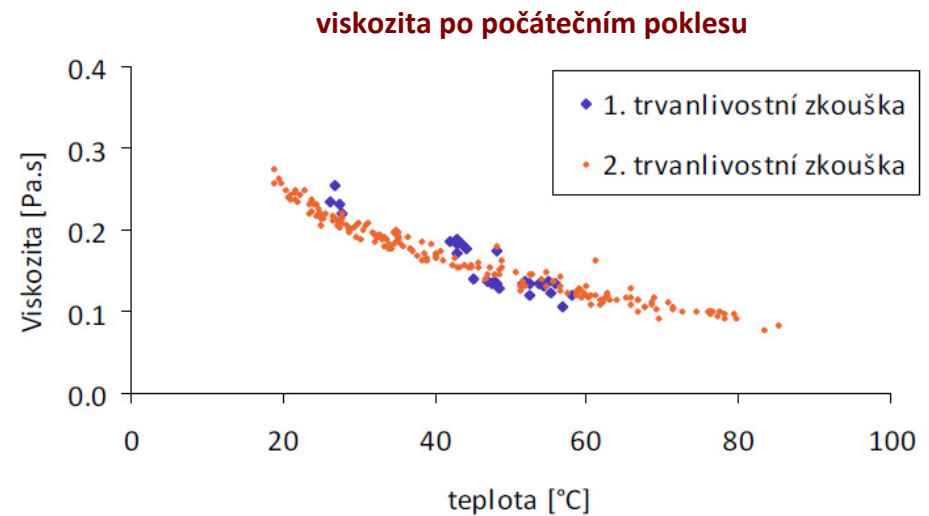

1. trvanlivostní zkouška
střední teplota 50°C

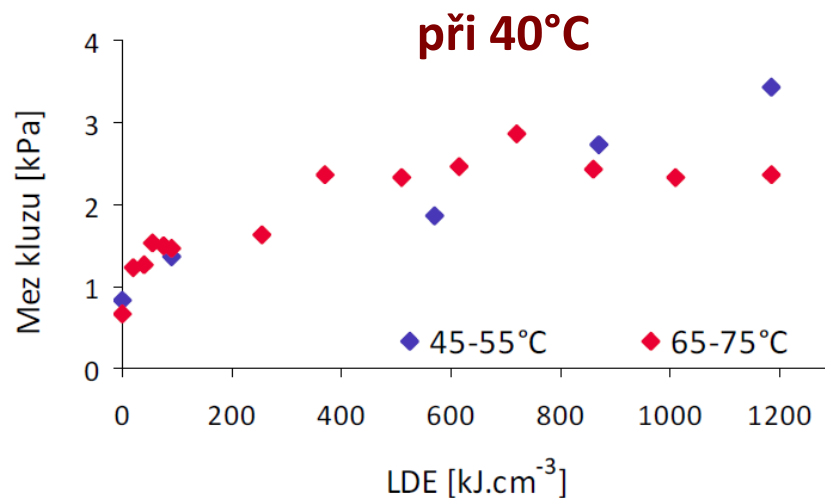
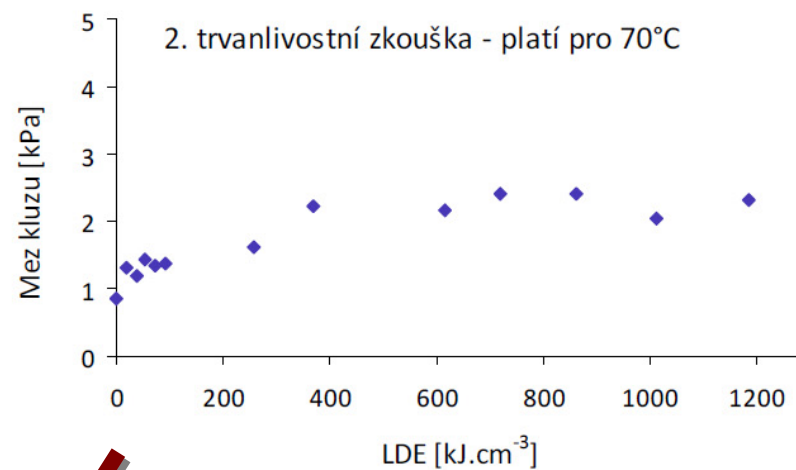
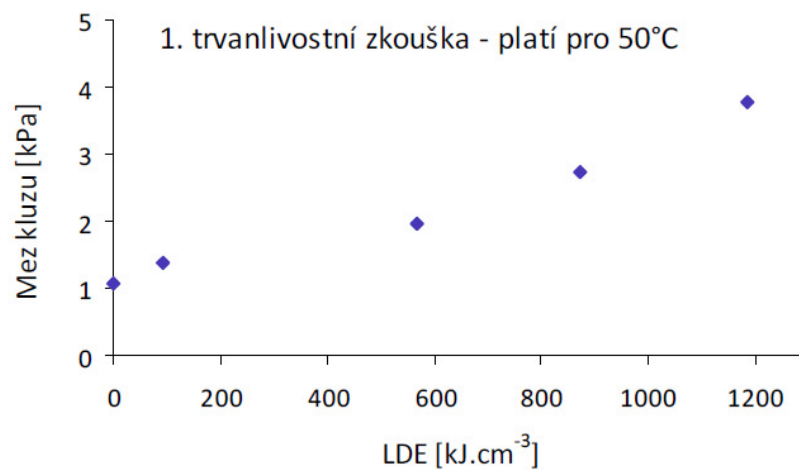
pokles již od 14 kJ.cm⁻³

porovnání zatěžovacích teplot

- 1. trvanlivostní zkouška 50°C
- 2. trvanlivostní zkouška 70°C

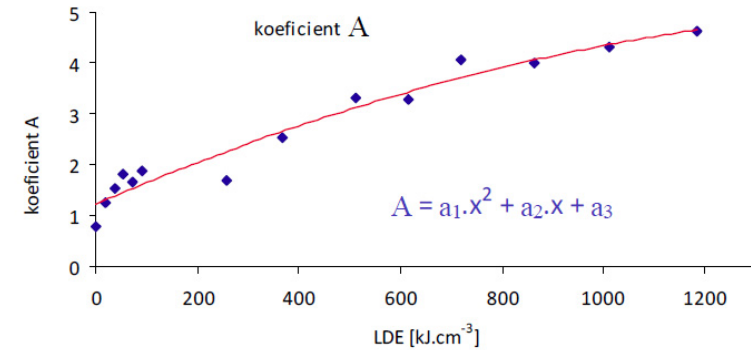
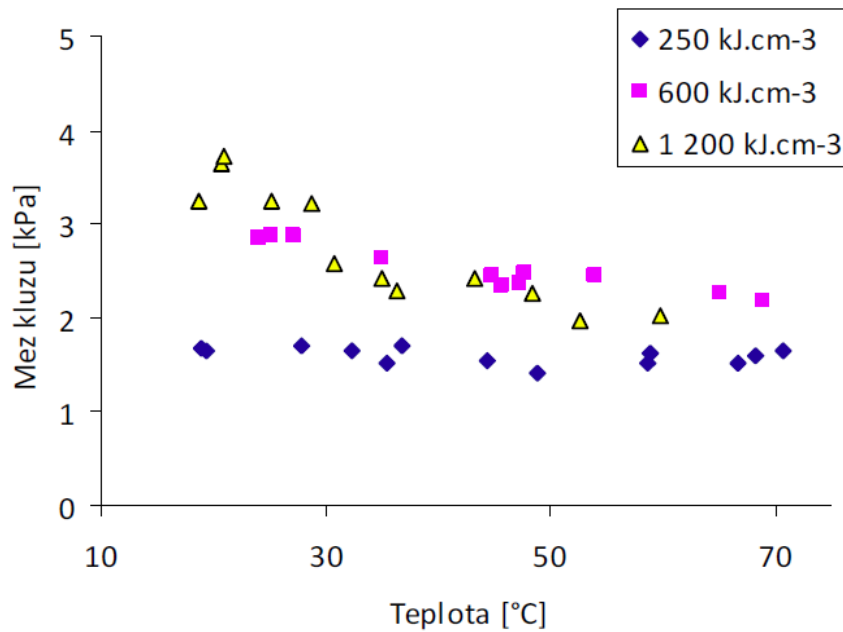

Výsledky – neaktivovaný stav – mez kluzu

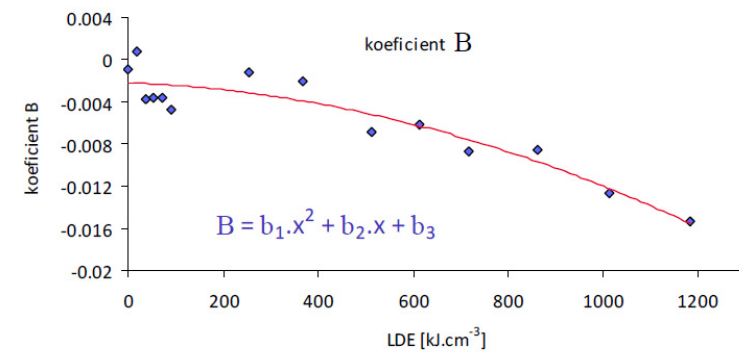

vyšší teplota
↓
nižší viskozita
↓
menší mechanické zatížení
↓
méně „odlomených“ oxidů
↓
menší mez kluzu
↓
„tekutější“ konzistence

Výsledky – neaktivovaný stav – mez kluzu

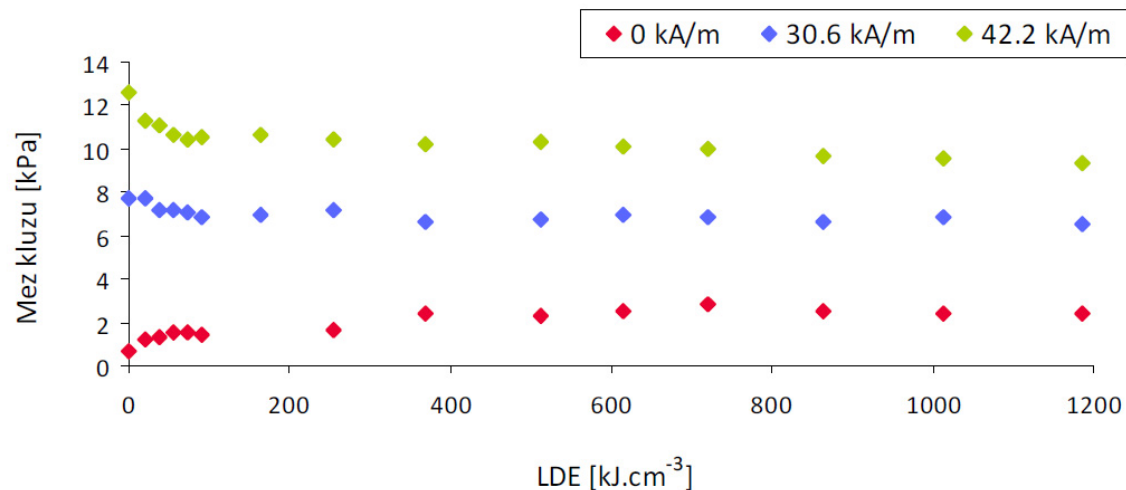
$$\tau_y(t) = A \cdot e^{Bt}$$

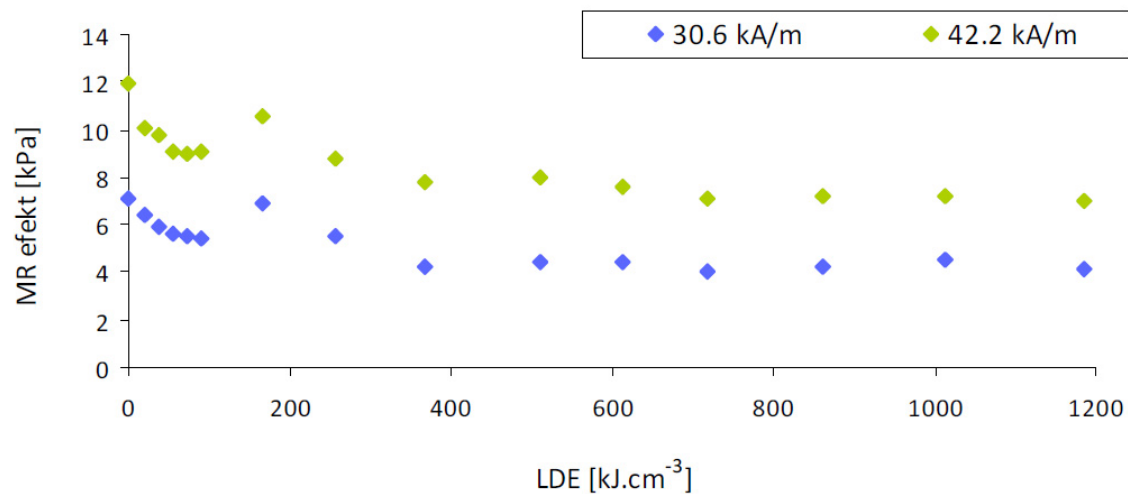
$$\tau_y(LDE, t) = (a_1 \cdot LDE^2 + a_2 \cdot LDE + a_3) \cdot e^{(b_1 \cdot LDE^2 + b_2 \cdot LDE + b_3) \cdot t}$$

Pozn.: platí pro zatěžovací teplotu 70°C

Výsledky – aktivovaný stav – MR efekt

! v aktivovaném stavu se v mezi kluzu projevuje i provozní houstnutí (neaktivovaný stav)

! pokles MR efektu o 40%

Prezentované výsledky

- Byla popsána změna parametrů Binghamského modelu v průběhu dlouhodobého zatěžování ve vysokých smykových rychlostech (**dosud nepublikováno**)
  - v neaktivovaném stavu
  - v aktivovaném stavu

Neprezentované výsledky

- navržení diagnostické metody pro bezdemontážní stanovení provozního stavu MR kapaliny
- zpřesnění parametrů MR kapaliny udávaných výrobcem
- popis tepelné degradace MR kapaliny
- vývoj reometrické zatěžovací jednotky (patent)

tepelná degradace MR kapaliny

Publikace autora k dané problematice

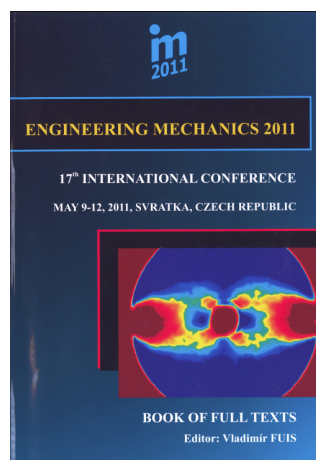
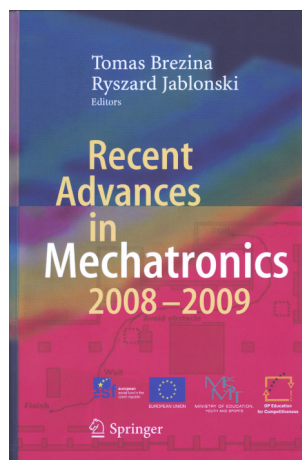
MAZŮREK, I.; ROUPEC, J.; KLAPKA, M.; STRECKER, Z. Load and rheometric unit for the test of magnetorheological fluid. *Meccanica*. stav: po 1. revizi - **Minor revisions needed**.

MAZŮREK, I. ROUPEC, J.; KLAPKA, M.; STRECKER, Z. Slit flow rheometer for high shear rate. *Engineering Mechanics*. stav: **po korekci u recenzenta**.

ROUPEC, J.; MAZŮREK, I.; Stability of magnetorheological effect during long term operation. In *Mechatronics*. Berlin Heidelberg, Springer-Verlag. 2011. p. 561 - 567. ISBN 978-3-642-23243-5.

ROUPEC, J.; MAZŮREK, I.; STRECKER, Z. Changing the behavior of MR fluids during long term operation. In *Engineering Mechanics 2011*. 17th international Conference. Brno, IT ASCR. 2011. p. 519 - 522. ISBN 978-80-87012-33-8.

ROUPEC, J.; MAZŮREK, I.; KLAPKA, M.; ČÍŽ, P. Identification of MR Fluids properties in Mechatronic Damping Elements. In *Recent Advances in Mechatronics 2008 - 2009*. Berlin, Heidelberg, Springer-Verlag Berlin Heidelberg. 2009. p. 115 - 120. ISBN 978-3-642-05021-3.

Obhajoba disertační práce

23. listopad 2011, FSI VUT v Brně, Česká republika

16/17

 ústav
konstruování

Řešené projekty autora k dané problematice

2008

Studium a měření tokových křivek magnetoreologických kapalin s pomocí adaptovaného MR hydraulického tlumiče (řešitel)

2009

Reometr pro demonstraci chování magnetoreologických kapalin (řešitel)

2010

Degradační procesy magnetoreologických tlumících prvků (řešitel)

2011

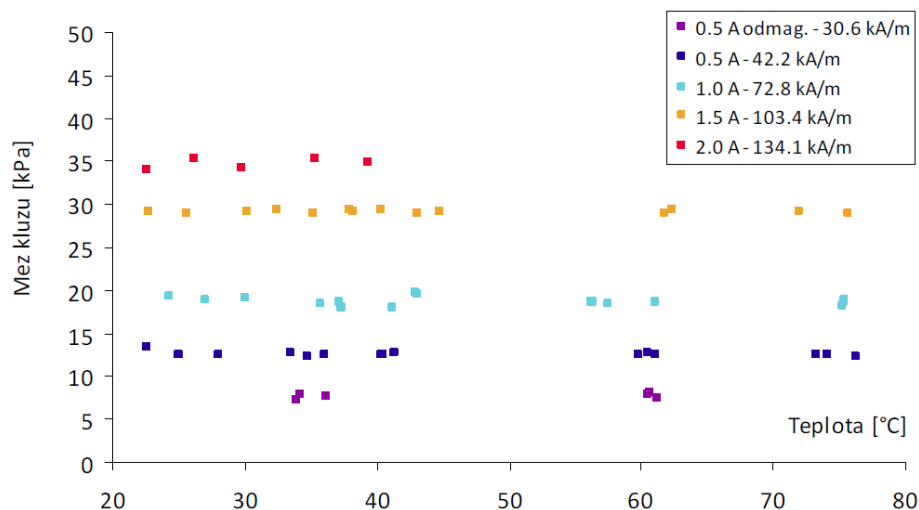
Vliv degradačních procesů na reologické vlastnosti MR kapaliny (spoluřešitel)
Demonstrace funkčního vývoje tlumení závěsu kol (spoluřešitel)

Děkuji za pozornost!

Na straně 45 je uvedeno, že k měření teploty kapaliny „byla s úspěchem využita závislost odporu vinutí cívky na teplotě“ a na straně 66 je uvedeno, že „MR kapalina byla měřena při rozběhových zkouškách v intervalu teplot 20-75°C“. V rámci obhajoby žádám autora o zdůvodnění zvolení teplotního intervalu 20-75°C.

- 20°C je stabilní teplota ve zkušebně
- 75°C je max. provozní teplota původního MR tlumiče

Na str. 84 obr. 6.16 autor uvádí závislost meze skluzu MR v aktivovaném stavu na teplotě. Při obhajobě žádám autora o stanovisko k uvedené závislosti.

Obr. 6.16 Závislost meze skluzu MR kapaliny v aktivovaném stavu na teplotě a proudu

- mez kluzu je nezávislá na teplotě
- mez kluzu je generovaná působením magnetických sil => v daném intervalu v podstatě nezávislá na teplotě

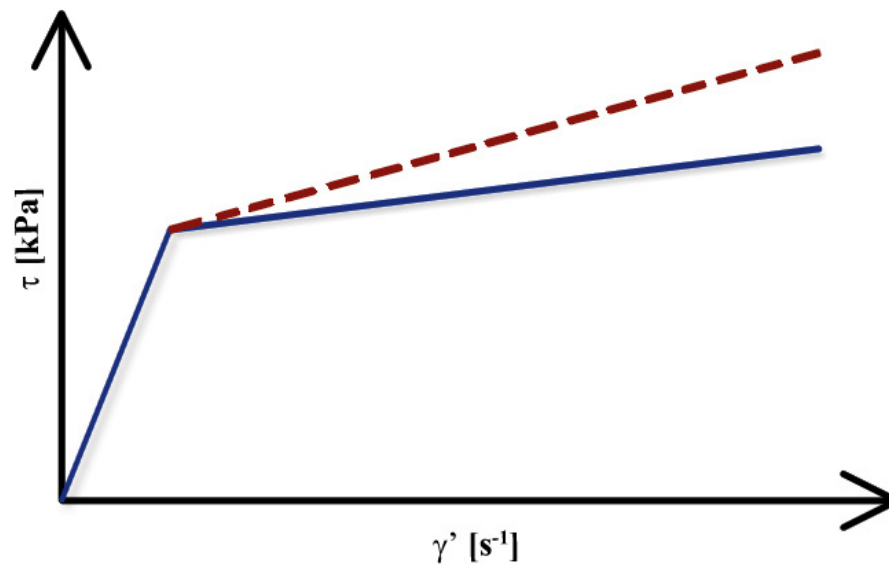
nová MR kapalina

Umožňuje sestrojený reometr, bez konstrukčních úprav, měřit kapaliny při nižších teplotách než při zvolených 20 °C?

- umožňuje – studená voda ve vodovodním řádu do cca 8 °C
- nižší teploty – uzavřený chladicí okruh s kapalným médiem s nižší teplotou tuhnutí

Existuje způsob jak po dlouhodobém zatěžování opět u MR kapaliny zvýšit její viskozitu? Pokud ano, je to vhodné?

- zvýšení viskozity oleje po přidání příslušného aditiva
  - po přidání aditiva by musela být otestována stabilita parametrů modelu chování MR kapaliny v průběhu dlouhodobého zatěžování, tzn. určit čas vyprchání účinnosti aditiva
  - studium vlivu aditiva na ostatní chování nosné složky MR kapaliny (viskozitní index, antioxidační schopnosti, detergentní vlastnosti, atd.)
- zvýšení viskozity vlivem oxidace oleje, ale! Kyslík vykazuje daleko vyšší afinitu k čistému železu než k uhlovodíkovým řetězcům, takže by napřed muselo dojít k úplnému zoxidování Fe-částic
- bylo by to vhodné, pokud by bylo třeba výrazněji odlišit smykové napětí při nízkých a vysokých smykových spádech

Na straně 34 je konstatováno, že není známo, jaký bude mít vliv zvýšení remanentního magnetizmu částic. Jestliže se vyjde z toho, že před magnetizací jsou částice bez remanence natočeny náhodně, je výsledkem nulová magnetizace. V případě remanence bude převažovat jeden směr natočení, takže remanence může mít vliv na citlivost reologické kapaliny na magnetické pole.

- v disertační práci bylo uvedeno, že není zřejmý dopad zvýšené remanence částic na reakční čas MR kapaliny. Je opravdu možné, že se zvětší citlivost a zkrátí se reakční doba MR kapaliny. Hypoteticky by se mohly remanentně zmagnetované částice natočit svými dipóly ve směru magnetických siločar aplikovaného pole rychleji než částice odemagnetované. Tím by mohlo dojít k jejich rychlejšímu nasycení a vyvolání MR efektu.
- tento předpoklad vyžaduje měření rychlosti sycení Fe částic
- problematikou simulace pohybu částic MR kapaliny při průchodu magnetickým polem se zabývá Prof. Pochylý a nejde o jednoduchou záležitost.

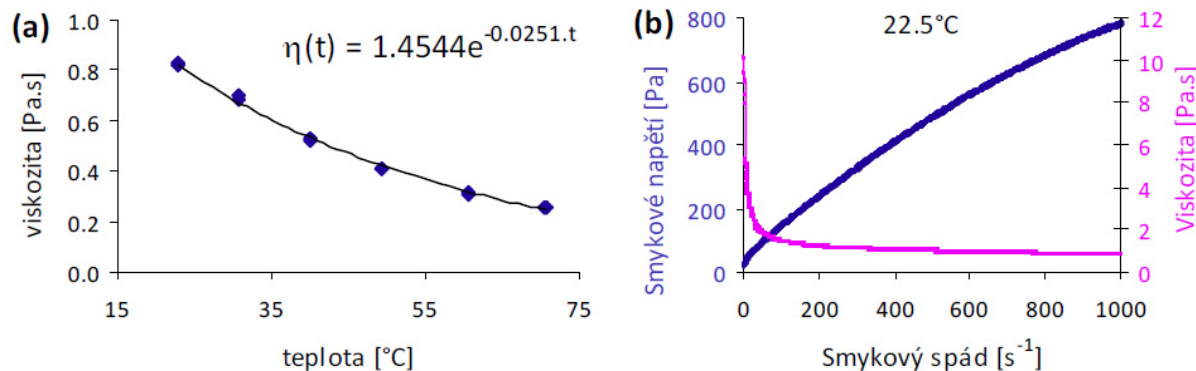
Na str. 35 je konstatování, že následkem oxidace se sníží permeabilita a jsou nižší otáčky při konstantním proudu. Není to naopak, zvýšená permeabilita má za následek snížení otáček!?

- jedná se o MR spojku, kde vyšší magnetická indukce uvnitř spojky zajistí lepší sepnutí, popř. menší prokluz
- nižší permeabilita = nižší magnetická indukce

Na straně 54 je výčet monitorovaných veličin. Vysvětlete pojmy okamžitý výkon a celkový výkon v návaznosti na deklarovaný časový úsek.

- došlo k překlepu, správně: celková práce
- pojem okamžitý výkon má vyjadřovat výkon ve velice krátkém časovém intervalu 5s (z hlediska trvanlivostní zkoušky)

Na straně 101, v Tab. 6.2 hodnoty uváděné výrobcem a hodnoty naměřené autorem. Hodnoty se liší téměř o 100%. Autor práce to zdůvodnil lakonickým: „Z výsledků lze vyvodit závěr, že údaje poskytované výrobcem nejsou přesné.“ Je si autor tak jist přesností svého měření? V práci jsem nikde neviděl vyjádření nejistot měření.

Obr. 6.9 MR kapalina 140CG (a) závislost viskozity na teplotě; (b) sweep při teplotě 22,5°C

- nejistoty nebyly počítány
- měření probíhalo na velice přesném rotačním viskozimetru Rotovisco
- toková křivka v grafu je sestavena z 1000 naměřených hodnot. Je patrné, že náhodné chyby při měření jsou minimální
- větší chyba může být způsobena přepočtem smykového napětí z 22,5°C na 40°C. Celková chyba nebude větší než 10%

V magnetoreologické kapalině jsou obsaženy částice železa, které mají určité spektrum velikostí. A jak je správně uvedeno, aby se zabránilo jejich sedimentaci, musí být v kapalině speciální přísada. Setkal jste se s použitím těchto částic v nanometrických rozměrech?

- **v použití v MR zařízení jako jsou tlumiče, spojky nebo brzdy nesetkal**
  - vysoká výrobní cena nanočástic
  - částice nejsou z čistého železa – nižší permeabilita
  - nanočástice obsahují pouze jednu permanentní magnetickou doménu. Díky tomu a malé velikosti náhodně rotují – Brownův pohyb (zamezení sedimentace). Kvůli jedné doméně si ale udržují tekutost i při vystavení silnému magnetickému poli (Park, Fang, Choi – 2010)
- **použití ferrokapalin (obsahují nanočástice): dynamické těsnění, odvod tepla (např. transformátory), biomedicína – nosiče léků, kontrastní látka při magnetické rezonanci**

V práci je uvedeno, že základový olej zkoušené magnetoreologické kapaliny je PAO (polyalfaolefin). Nesetkal se autor s použitím ropných základových olejů nebo některého jiného syntetického oleje (např. polyglykolového) jako alternativy k uvedenému základovému oleji?

- **setkal při přípravách nových vzorků MR kapalin. Byly používány různé oleje, velice často i silikonové. Dokonce byly připravované MR kapaliny s vodou jako nosnou kapalinou. V komerčně dostupných MR kapalinách nebo v kapalinách v tlumičích od firmy Lord se ale používá PAO.**

Jaký vliv má případná změna tloušťky škrticí štěrbin v aktivní zóně (h_1) na chování magnetoreologického tlumiče?

- zvýšení tlumící síly v aktivovaném i neaktivovaném stavu
- klesne magnetický odpor štěrbin a zvýší se magnetická indukce, tzn. že v aktivovaném stavu bude nárůst tlumící síly výraznější